

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๔๐๖/๕๓๗๓

กระทรวงยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

พฤตจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สรุปสาระสำคัญของการนำเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา
และจัดทำข้อมูลการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ จำนวน ๗๐ ชุด
๒. ร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. จำนวน ๗๐ ชุด
๓. CD บันทึกข้อมูล หนังสือต้นเรื่อง และสิ่งที่ส่งมาด้วย จำนวน ๑ แผ่น
๔. สำเนาหนังสือต้นเรื่อง จำนวน ๗๐ ชุด

ด้วยกระทรวงยุติธรรม ขอเสนอเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. มาเพื่อ
คณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอ
เรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๒) รวมทั้งเป็นกฎหมายที่จำเป็นต้องเสนอ
คณะรัฐมนตรีพิจารณา

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่อง

เมื่อปี ๒๕๔๙ กระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งกองทุนยุติธรรมขึ้นตามยุทธศาสตร์การ
พัฒนากระบวนการยุติธรรม เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็วและ
ทั่วถึง โดยมีระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๙ ให้การสนับสนุนเงินกองทุนยุติธรรม
รวม ๓ กรณี ๑) การวางเงินค่าธรรมเนียมศาล ๒) การจ้างทนายความเพื่อความในคดี และ๓) การวางเงิน
เป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว และได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งพบว่าประชาชนเข้าไม่ถึงกองทุนยุติธรรม
และการช่วยเหลือของกองทุนยุติธรรมยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย กระทรวงยุติธรรมมอบหมายจึงให้กรม
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ดำเนินการปรับปรุงระเบียบ ประกาศ คำสั่งเกี่ยวกับกองทุนยุติธรรม

ต่อมาปี ๒๕๕๓ กระทรวงยุติธรรมได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วย
กองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความ
ช่วยเหลือประชาชนในด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการบังคับคดี การคุ้มครองสิทธิและ
เสรีภาพของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ
ประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงผู้ที่กระทำการใดๆ เพื่อปกป้อง คุ้มครอง หรือรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม โดยให้การสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายกองทุนยุติธรรม รวม ๘ กรณี ดังนี้

/๑) หลักประกัน...

- ๑) หลักประกันในการปล่อยชั่วคราว
- ๒) ค่าจ้างนายความ
- ๓) ค่าธรรมเนียมศาล
- ๔) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการพิสูจน์ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคำวิสา
- ๕) ค่าใช้จ่ายอื่นของผู้ขอรับการสนับสนุน เช่น ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก
- ๖) ค่าใช้จ่ายอื่นเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือให้ได้รับความปลอดภัยจากการก่ออาชญากรรม
- ๗) ค่าใช้จ่ายอื่นเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญา
- ๘) สนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเงื่อนไขของกองทุน โดยกองทุนได้รับเงินงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ข้อ ๑๑.๕ ส่งเสริมกองทุนยุติธรรมเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือคนจนและผู้ด้อยโอกาส คุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ และเยียวยาผู้บริสุทธิ์หรือได้รับผลกระทบจากความไม่เป็นธรรม

๑.๓ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

กองทุนยุติธรรมสามารถช่วยเหลือประชาชนให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในแต่ละปีเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อจำกัด ดังนี้

- ๑) ด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ต้องมีแหล่งรายได้อื่น นอกเหนือจากเงินงบประมาณและหมุนเวียนกลับกองทุน
- ๒) ด้านกฎหมาย ต้องมีสถานะเป็นนิติบุคคลเพื่อประโยชน์ในการทำนิติกรรมสัญญาหรือดำเนินการเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน
- ๓) ด้านแหล่งรายได้ ต้องมีแหล่งที่มาของรายได้ที่มีความสัมพันธ์อย่างสมเหตุสมผล

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

การเข้าถึงความยุติธรรมของคนในสังคมยังปรากฏความไม่เสมอภาคเพราะความแตกต่างทางเศรษฐกิจและการศึกษา การช่วยเหลือประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเสมอภาคในกฎหมายเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคี แต่เนื่องจากการช่วยเหลือประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรมตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓ ยังไม่สามารถช่วยเหลือผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างทั่วถึง เพราะงบประมาณที่จำกัด ขาดสถานะทางกฎหมายที่จะทำนิติกรรมสัญญา กระบวนการพิจารณาล่าช้า และขาดความเป็นอิสระ

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

ความจำเป็นเร่งด่วนในการที่จะแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือลดความเหลื่อมล้ำ

๔. สำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

การจัดตั้งกองทุนยุติธรรมเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงความยุติธรรม การประกันตัวบุคคล การช่วยเหลือประชาชนในคดีอาญา การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน กองทุนมีรายได้จากแหล่งเงินทุนที่สอดคล้องกับภารกิจของกองทุน โดยมีคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐและ

ภาคประชาชนทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุน และมีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนยุติธรรม

ให้มีการจัดตั้ง “สำนักงานกองทุนยุติธรรม” เพื่อทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม โดยมีคณะกรรมการ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการอิสระ ประกอบด้วย ประธานกรรมการอิสระ และกรรมการอิสระอีกไม่เกินหกคน มีอำนาจหน้าที่ ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุน คณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ แล้วรายงานให้วุฒิสภาทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๒) คณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ รองปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นายกสภานายความ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอันเป็นที่ประจักษ์ หกคนเป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นกรรมการและเลขานุการ รวมทั้งแต่งตั้งบุคคลเป็นผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคน

(๓) คณะอนุกรรมการอุทธรณ์ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์คำขอรับค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงความยุติธรรม คำขอรับการประกันตัว คำขอรับความช่วยเหลือประชาชนในคดีอาญา คำขอรับความช่วยเหลือจากบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน และคำขอรับการสนับสนุนโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

(๔) คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ยื่นคำขอในทุกภารกิจของกองทุน

(๕) คณะอนุกรรมการประจำจังหวัด ทำหน้าที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมเฉพาะกรณีการให้ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงความยุติธรรม การประกันตัวบุคคล และการช่วยเหลือประชาชนในคดีอาญา โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ

๕. รายงานการศึกษาวิเคราะห์หรือศึกษาตามกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งใดๆ

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗

ข้อ ๑๑ การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ข้อ ๑๑.๕ ส่งเสริมกองทุนยุติธรรมเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือคนจนและผู้ด้อยโอกาสคุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ และเยียวยาผู้บริสุทธิ์หรือได้รับผลกระทบจากความไม่เป็นธรรม

๖. ผลกระทบ

(๑) เป็นการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเสมอภาคให้ประชาชนผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม

(๒) เพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(๓) ทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการยุติธรรม

๗. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา

ค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงความยุติธรรม การประกันตัวบุคคล การช่วยเหลือประชาชนในคดีอาญา การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการ

ให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน เพื่อให้กองทุนมีแหล่งรายได้อื่นนอกเหนือจากเงินงบประมาณเพียงพอต่อการบริหารกองทุน

แหล่งที่มาของเงินกองทุนยุติธรรม ประกอบด้วยเงินหรือทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐจัดสรรให้
- (๒) เงินอุดหนุนที่ได้รับจากรัฐบาลหรือเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (๓) เงินสมทบประเภทค่าธรรมเนียมศาลที่ได้รับการจัดสรรประจำปีตามมาตรา ๑๐
- (๔) เงินสมทบประเภทเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการบังคับหลักประกันตัวผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวที่ได้รับการจัดสรรประจำปี
- (๕) เงินสมทบประเภทค่าปรับในคดีอาญาที่ได้รับการจัดสรร
- (๖) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการรับช่วงสิทธิเพื่อไล่เบียดกับผู้กระทำความผิดอาญาหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายที่แท้จริง
- (๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการดำเนินการของกองทุน
- (๘) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้แก่กองทุน
- (๙) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๑๐) เงินกู้โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี
- (๑๑) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่กองทุนได้รับไม่ว่ากรณีใด

๘. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลเอกไพบูลย์ คุ่มฉายา) เป็นประธานในการประชุม ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๗ มีมติเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.

๙. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๙.๑.๑ ข้อกฎหมาย

- (๑) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- (๒) แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙)
- (๓) ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรมพ.ศ. ๒๕๕๓
- (๔) ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยกองทุนยุติธรรม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖
- (๕) ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓
- (๖) ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการสนับสนุนเงินกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๓
- (๗) ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสนับสนุนหลักทรัพย์เป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๕๔
- (๘) ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม เรื่องการสนับสนุนเงินหรือค่าตอบแทนทนายความ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นพิเศษ และที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือในการดำเนินการทางคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓
- (๙) ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม เรื่องการสนับสนุนเงินหรือค่าตอบแทนทนายความ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นพิเศษ และที่ปรึกษาหรือผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือในการดำเนินการทางคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

(๑๐) ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม เรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการพิสูจน์และค่าวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓

๙.๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

(๑) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ข้อ ๑๑.๕ ส่งเสริมกองทุนยุติธรรมเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือคนจนและผู้ด้อยโอกาสคุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ และเยียวยาผู้บริสุทธิ์หรือได้รับผลกระทบจากความไม่เป็นธรรม

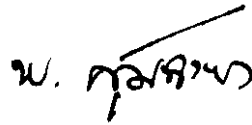
(๒) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการจัดตั้งทุนหมุนเวียน โดยกำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกรอบคู่มือการจัดตั้งทุนหมุนเวียนของทางราชการ

กระทรวงยุติธรรมจึงขอนำเรียนคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.... เพื่อนำเสนอเสนอสภานิติบัญญัติตราเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ รอนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้เห็นชอบด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบตามที่เสนอขอได้โปรดนำเรียนคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

น.

(ไพบูลย์ คุ้มฉายา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๒๘๗๖

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๖๖๗